



ANDMEKAITSE INSPEKTSIOON

ASUTUSESISESEKS KASUTAMISEKS

Teabevaldaja: Andmekaitse Inspeksioon

Märge tehtud: 06.12.2022

Juurdepääsupiirang kehtib kuni menetluses tehtud otsuse jõustumiseni

Alus: AvTS § 35 lg 1 p 2

ETTEKIRJUTUS-HOIATUS
isikuandmete kaitse asjas nr. 2.1.-5/22/22012

Ettekirjutuse tegija	Andmekaitse Inspeksiooni jurist Alissa Hmelnitskaja
Ettekirjutuse tegemise aeg ja koht	06.12.2022 Tallinnas
Ettekirjutuse adressaat – isikuandmete töötaja	M&M Inkasso OÜ (12820582) aadress: Harju maakond, Keila linn, Pae tn 8-54, 76610 e-posti aadress: madisaus@gmail.com
Koopia	Esindajad: XXX, XXX XXX
Isikuandmete vastutav isik	töötaja Juhatuse liige

RESOLUTSIOON:

Isikuandmete kaitse seaduse (IKS) § 56 lõike 1, lõike 2 punkti 8, § 56 lg 3 punktide 3 ja 4, § 58 lõike 1, § 10 ning isikuandmete kaitse üldmääruse (IKÜM) artikli 58 lõike 1 punkti d ning lõike 2 punktide f ja g alusel, samuti arvestades IKÜM artikliga 6, teeb inspeksioon täitmiseks kohustusliku ettekirjutuse:

1. M&M Inkasso OÜ-l tuleb lõpetada ettevõtte TikTok, Instagrami ja Facebooki kontodel¹ võlgnike isikuandmete avalikustamine, kui selleks puudub inimese vabatahtlik nõusolek.

Määrán ettekirjutuse täitmise tähtajaks 20.12.2022. Ettekirjutuse täitmisest teatada hiljemalt selleks tähtajaks Andmekaitse Inspeksiooni e-posti aadressile info@aki.ee.

VAIDLUSTAMISVIIDE:

Käesoleva ettekirjutuse saab vaidlustada 30 päeva jooksul, esitades kas:

- haldusmenetluse seaduse kohase vaide Andmekaitse Inspeksioonile või
- halduskohtumenetluse seadustiku kohase kaebuse halduskohtusse (sel juhul ei saa enam samas asjas vaiet läbi vaadata).

Ettekirjutuse vaidlustamine ei peata selle täitmise kohustust ega täitmiseks vajalike abinõude rakendamist.

SUNNIRAHA HOIATUS:

Kui ettekirjutus on jäetud määratud tähtajaks täitmata, määrab Andmekaitse Inspeksioon

¹ <https://www.facebook.com/profile.php?id=100054229521619>; <https://www.tiktok.com/@mminkasso.ee>; <https://www.instagram.com/mminkasso/?igshid=YmMyMTA2M2Y%3D>

ettekirjutuse adressaadile isikuandmete kaitse seaduse § 60 alusel:

Sunniraha 1 000 eurot.

Sunniraha võib määrata korduvalt – kuni ettekirjutus on täidetud. Kui adressaat ei tasu sunniraha, edastatakse see kohtutäiturile täitemenetluse alustamiseks. Sel juhul lisanduvad sunnirahale kohtutäituri tasu ja muud täitekulud.

VÄÄRTEOKARISTUSE HOIATUS:

Isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 58 lõike 2 kohase ettekirjutuse täitmata jätmise eest võidakse alkatada väärteomenetlus isikuandmete kaitse seaduse § 69 tunnusel. Selle teo eest võidakse füüsilist isikut karistada rahatrahviga kuni 20 000 000 eurot ning juriidilist isikut võidakse karistada rahatrahviga kuni 20 000 000 eurot või kuni 4 protsenti tema eelmise majandusaasta ülemaailmsest aastasest kogukäibest, olenevalt sellest, kumb summa on suurem. Väärteo kohtuväline menetleja on Andmekaitse Inspeksioon.

FAKTILISED ASJAOLUD: Andmekaitse Inspeksioon (AKI) sai märgukirja, et M&M Inkasso OÜ avaldab eraisikute võlaandmeid oma kodulehel ning sotsiaalmeedias.

Inspeksioon alustas IKS § 56 lg 3 punkti 8 alusel järelevalvemenetluse, mille raames oli tehtud 01.11.2022 ettepanek isikuandmete kaitse nõuete paremaks täitmiseks nr 2.1.-5/22/22012. Ettepaneku kohaselt pidi M&M Inkasso OÜ lõpetama ettevõtte kodulehel ja ettevõtte TikTok'i kontol võlgnike isikuandmete avalikustamine ja saatma selle kohta inspeksioonile kinnitus hiljemalt 17.11.2022. Samuti märkisime, et kui M&M Inkasso OÜ ei nõustu ettepanekuga, siis ettevõtte oleks pidanud vastama täiendavatele küsimustele.

Inspeksioon on saanud 10.11.2022 ettevõtte lepinguliselt esindajalt järgneva vastuse:

„Olete pöördunud 01.11.21 kirjaliku teabenõudega M&M Inkasso OÜ kahe küsimusega. Vastuseks teie küsimustele kinnitan, et M&M Inkasso OÜ kodulehel avaldatud isikuandmete avaldamise alus on eluliste huvide kaitsmine. Täiendavalt selgitan, et avaldatud isikuandmed aitavad ära hoida heausksete isikute pahatahtlikku ärakasutamist. Avaldatud isikuandmed hoiavad ära uusi lepingulisi rikkumisi kuivõrd avaldatud isikud ei käitu oma lepinguliste kohustuste täitmisel heausklikult. Samuti selgitan, et kogu avaldatud fotomaterjal on võetud avalikust ruumist (sotsiaalmeediast). M&M Inkasso OÜ on andmete avaldamisel kaalunud fotodel kajastatud isikute õiguste võimalikku riivet ning leidnud, et avaldatud isikute tegevusest teistele füüsilistele isikutele põhjustatud kahju ja selle ulatus kaalub üle võlglaste eraelu puutumatusel põhimõtet. M&M Inkasso OÜ ei ole avaldanud isikute isikukoodi. Avaldatud on vaid nimed ja sotsiaalmeediast isikute endi poolt postitatud madala kvaliteediga fotod. Kui avaldatud fotod eemaldada siis kaob avaldatud informatsiooni mõju ning on suur oht, et samas õigusruumis tegutsevate heausklike isikute õigused saavad pahatahtlike õigussubjektide poolt taaskord kannatada.“

Seisuga 06.12.2022 on teiste isikute isikuandmeid endiselt avaldatud M&M Inkasso OÜ kontodel sotsiaalmeedias (TikTok, Facebook ja Instagram). Kuid ettevõtte koduleht <https://mminkasso.ee/> ei ole antud kuupäeva seisuga enam kättesaadav.

ANDMEKAITSE INSPEKTSIOONI PÕHJENDUSED:

1. Isikuandmete avaldamise õiguslik alus

10.11.2022 vastuses on andmetootleja ehk M&M Inkasso OÜ väljendanud, et M&M Inkasso OÜ kodulehel avaldatud isikuandmete avaldamise alus on eluliste huvide kaitsmine.

Siinjuures selgitame, et IKÜM põhjenduspunkt 46 selgitab, et isikuandmete töötlemist tuleks pidada seaduslikuks ka siis, kui see on vajalik andmesubjekti või muu füüsilise isiku eluliste huvide kaitsmiseks. Muu füüsilise isiku eluliste huvide alusel saaks isikuandmeid põhimõtteliselt töödelda üksnes siis, kui töötlemist ei saa ilmselgelt teostada muul õiguslikul alusel. Sellest tulenevalt ei saa võlgnike andmete avalikustamine toimuda IKÜM artikkel 6 lg 1 punkti d alusel.

Lisaks eeltoodule näeb IKS § 10 lg 1 ette, et võlasuhte rikkumisega seotud isikuandmete avaldamine kolmandale isikule ja edastatud andmete töötlemine kolmanda isiku poolt on lubatud andmesubjekti krediitdivõimelisuse hindamise või muul samasugusel eesmärgil ning üksnes juhul, kui täidetud on kõik kolm tingimust:

1. andmetöötleja on kontrollinud, et andmete edastamiseks on õiguslik alus;
2. andmetöötleja on kontrollinud andmete õigsust;
3. andmeedastus on registreeritud (säilitades teavet, kellele ja mida edastati).

Samas eelnevalt nimetatud eesmärgil ei ole lubatud andmeid koguda ja kolmandale isikule edastada kui see kahjustaks ülemäära andmesubjekti õigusi või vabadusi ja/või lepingu rikkumisest on möödunud vähem kui 30 päeva (IKS § 10 lg 2 punktid 3 ja 4).

Lisaks märgime, et inspeksioon on seisukohal, et õigus oma võlgniku maksehäireandmeid avaldada ei tähenda nende avalikustamist piiramatule arvule tuvastamata isikutele (internetis, ajalehes, kortermaja teadetetahvilil, ettevõtte kodulehel jne). Ka IKS § 10 näeb ette kohustuse enne andmete avalikustamist kontrollida andmete saaja õiguslikku alust andmete saamiseks. Seda kohustust ei ole võimalik täita, kui avalikustatakse piiramatule ringile. Seetõttu on vähemalt üks IKS § 10 alusel andmete avaldamise eeldus täitmata.

Maksehäirete puhul tuleb silmas pidada, et võlgnevuse esinemisel tuleb võlausaldajal võla tasumise saavutamiseks kasutada eeskätt võlaõigusseaduse §-s 101 loetletud õiguskaitsevahendeid, millest üheks on kohustuse täitmise nõudmine. Isikute maksehäireandmete avaldamine üksnes survemeetmena võla tasumise saavutamiseks ei ole lubatav.

Andmetöötleja on märkinud, et „*M&M Inkasso OÜ on andmete avaldamisel kaalunud fotodel kajastatud isikute õiguste võimalikku riivet ning leidnud, et avaldatud isikute tegevusest teistele füüsilistele isikutele põhjustatud kahju ja selle ulatus kaalub üle võlglaste eraelu puutumatusse põhimõtet*“. Sellest lausest võib järeldada, et M&M Inkasso OÜ tugineb isikuandmete avaldamisel IKÜM artikkel 6 lg 1 punktile f ehk õigustatud huvile. Kuid sealjuures selgitame, et isegi kui vaidlusalune andmetöötlus saaks toimuda üksnes IKÜM artikkel 6 lg 1 punkti f alusel, ei ole andmetöötleja inspeksioonile esitanud õigustatud huvi analüüsi.

Lisaks toome välja, et teatud juhtudel võib mõne inimese andmete avalikustamiseks olla õigustus ajakirjanduslikul eesmärgil. IKS § 4 kohaselt võib isikuandmeid andmesubjekti nõusolekuta töödelda ajakirjanduslikul eesmärgil, eelkõige avalikustada meedias, kui selleks on avalik huvi ja see on kooskõlas ajakirjanduseetika põhimõtetega. Isikuandmete avalikustamine ei tohi ülemäära kahjustada andmesubjekti õigusi.

IKS § 4 alusel isikuandmete avalikustamiseks peavad olema täidetud kolm tingimust:

1. isikuandmete avalikustamise vastu esineb avalik huvi;
2. avalikustamine on kooskõlas ajakirjanduseetika reeglitega;
3. isikuandmete avalikustamine ei tohi ülemäära kahjustada andmesubjekti õigusi.

AKI hinnangul ei ole käesoleval juhul täidetud eelkõige avaliku huvi kriteerium. Avaliku huvi olemasolu saab jaatada, kui tõstatatud teema ja avalikustatud isikuandmed aitavad kaasa

debatile demokraatlikus ühiskonnas. Kuid iga üksiku füüsilise isiku võlgnevuse asjaolu ei lange avaliku huvi sfääri, mille avaldamine demokraatliku ühiskonna edasiarendamisele kaasa aitaks.

Kuna IKS § 4 kohaldamiseks on üks kriteerium ehk avaliku huvi olemasolu täitmata, ei analüüsi AKI järgmiste kriteeriumide täidetust, sest juba ühe kriteeriumi puudumisel IKS § 4 alusel isikuandmeid avalikustada ei saa.

Eeltoodu arvesse võttes IKS § 10 kõrval ei esine isikute võlaandmete avalikustamiseks teisi õiguslikke aluseid.

Eelnevast tulenevalt on inspeksiooni hinnang, et M&M Inkasso OÜ poolt hallatavatel Facebooki, Instagrami, TikTok kontodel toimuv isikute võlaandmete töötlemine ei ole õiguspärane, kuna avalikustades internetis piiramatule ringile tuvastamata isikutele füüsiliste isikute andmeid ei ole võimalik täita IKS § 10 eeldusi (sh andmetöötleja peab kontrollima, et andmete edastamiseks on õiguslik alus). Isikuandmeid on töödeldud ilma õigusliku aluseta, mistõttu tuleb M&M Inkasso OÜ-l lõpetada isikuandmeid sisaldavate postituste avalikustamine tema poolt hallatavatel Facebooki, Instagrami, TikTok lehtedel, kontodel, postitustes ja gruppides.

Vastavalt IKS § 58 lg-le 1 ning IKÜM artikkel 58 lg 2 p-dele f ja g on inspeksioonil õigus anda korraldus isikuandmete töötlemise piiramiseks. Võttes arvesse, et konkreetsel juhul avalikustatakse massiliselt füüsiliste isikute võlaandmeid ebaseaduslikult ning et M&M Inkasso OÜ ei olnud nõus Andmekaitse Inspeksiooni 01.11.2022 ettepanekut täitma, leiab inspeksioon, et kohustusliku ettekirjutuse tegemine antud asjas on vajalik, et lõpetada õigusrikkumine võimalikult kiiresti.

(allkirjastatud digitaalselt)
Alissa Hmelnitskaja
jurist
peadirektori volitusel